

3. Маслак О. На черзі – пізні культури / О. Маслак // Пропозиція. – 2012 №9. – С. 24 - 30.

4. Музафаров Н. Вирощування урожайного ріпаку / Н. Музафаров, К. Манько // Агробізнес сьогодні. – 2012. - №13.

5. Огляд ринку олійних культур в Україні та в світі у січні 2012 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zernoua.info/index>.

6. Сільське господарство України: стат. щорічник за 2011 р. / за заг. кер. Ю. М. Остапчука; Держкомстат України. – К., 2012.

7. Супрун О.М. Підсумки та перспективи розвитку агропромислового комплексу Харківської області / О.М. Супрун // Економіка АПК.-2009.-№3. С.112-115.

8. Чехов Р.А. Розвиток ринку дрібнонасієних олійних культур / Р.А. Чехов // Економіка АПК. – 2010. - №10. – С. 37 - 40.

Рецензент: д.держ.упр., професор Лозинська Т.М.

УДК 332.3:631.95

НАУКОВІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Кононенко Ж.А., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

Узагальнено гострі екологічні питання використання сільськогосподарських угідь. Розглянуто заходи щодо підвищення екологічного використання сільськогосподарських угідь.

It is Generalised sharp ecological questions of the use the agricultural grounds in region. The Considered measures on increasing of the ecological use the agricultural grounds.

Постановка проблеми. Актуальність питання ефективного використання земельних ресурсів на сучасному етапі економічного та екологічного розвитку зумовлюється складною екологічною ситуацією сучасності. Зокрема це стосується процесів урбанізації та збільшення техногенного навантаження на навколишнє середовище, розвиток ризикованих (щодо екологічної безпеки) видів виробництва з потенційно небезпечними технологіями виробничого процесу (атомна енергетика, хімічна промисловість), що призводить до розширення земель не придатних для використання в сільському господарстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням економіко-екологічного використання сільськогосподарських угідь останнім часом приділяється значна увага зарубіжних та вітчизняних вчених. У нашій країні проблемам ефективності використання землі присвячені роботи відомих науковців, зокрема Д.С. Добряка, В.Я. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, М.М. Федорова та ін.

Постановка завдання. Основна увага статті приділена узагальненню питання сучасного стану економіко-екологічного використання земельних ресурсів, обґрунтування напрямів підвищення екологічного землекористування та вивчення особливостей формування земельних відносин в умовах трансформації форм власності на землю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливість екологічної ситуації в нашій країні зумовлена також і економічною кризою і як наслідок – різким зниженням добробуту населення. За таких умов для людини на перший план висувуються не екологічні, а матеріальні інтереси. Одним із найбільш істотних факторів зниження продуктивності землі – це ерозія. Саме цей чинник сьогодні завдає великої шкоди сільськогосподарському виробництву. За підрахунками вчених, залежно від ступеню еродованості земель, на кожному гектарі площі недобирається від 10 до 50 % урожаю [3].

Основою для розробки системи захисту ґрунтів від ерозії повинна стати організація території господарств, що передбачає раціональний розподіл землі по угіддях, правильне розташування полів сівозмін із відповідним набором сільськогосподарських культур та захисних лісових насаджень. На жаль, сьогодні забуті давно відомі ефективні умови догляду за землею. Нагадаємо про них. Сильно- і середньоеродовані землі та ерозійнонебезпечні схили слід обов'язково включати в систему ґрунтозахисних сівозмін. Поля сівозмін треба розміщувати довгими сторонами упоперек схилів і перпендикулярно напрямку ерозійнонебезпечних вітрів. Аналогічно розміщуються і захисні лісові смуги.

На даний час у підприємствах сільськогосподарського напрямку діяльності бракує особистих грошових ресурсів не тільки для ведення ефективного сільськогосподарського підприємництва, але й для втілення шляхів по покращенню якісних характеристик землі. Заходи щодо оздоровлення аграрної сфери економіки повинні носити комплексний характер і проводитися в такому порядку: аналіз факторів, що визначають кризовий стан виробництва, оцінка умов зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств; розробка заходів з ліквідації слабих місць; розробка стратегії подальшого розвитку підприємства; розробка плану реструктуризації з визначенням термінів виконання; установлення системи контролю за виконанням направлених заходів з оцінкою проміжних результатів і коригуванням стратегії подальшого розвитку [2].

Кожна система землеробства повинна бути економічно обґрунтована. Науково-обґрунтовані системи землеробства повинні встановлюватися з врахуванням місцевих природних (ґрунтових, кліматичних) і економічних умов та мати вирішальне значення в інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Здійснення вищенаведених заходів дозволить більш ефективно і раціонально використовувати землі регіону для виробництва сільськогосподарської продукції.

Зокрема, за останні роки в структурі посівів підприємств зменшилась площа посіву кормових культур та гороху, які були добрими попередниками для озимої пшениці. В той же час площі посіву соняшнику зросли майже вдвічі. Тому, необхідно застосувати радикальні заходи, спрямовані на введення у господарствах всіх форм власності розміру науково обґрунтованих сівозмін, що відповідають сучасним умовам ведення землеробства. Основою таких сівозмін повинен бути принцип класичної плодозміни з обов'язковим введенням парових полів. Сучасні сівозміни повинні виконувати роль безвиртратного біологічного регулятора процесу відтворення родючості ґрунтів,

поліпшення їх фітосанітарного, водного і поживного режимів. Крім того, у всіх господарствах, незалежно від форм власності і організаційної структури необхідно розробити і впровадити науково-обґрунтовані структури посівних площ та сівозміни, які відповідають їх ґрунтово-кліматичним умовам, напрямку виробничої діяльності, територіальному розміщенню виробничих центрів, кон'юнктурі ринку на сільськогосподарську продукцію [3].

Еколого-економічний ефект, який при цьому досягається, має позитивні соціальні наслідки (прибутковість галузі рослинництва, зменшення захворювання населення). Впровадження та дотримання акцентованих заходів дозволяє виявити резерви для зростання еколого-економічної ефективності землекористування. Раціональна структура землекористування, впровадження прогресивних ґрунтозахисних та вологозберігаючих технологій, застосування найновіших екологічних систем в рослинництві є ще не повністю вичерпаними резервами по відновленню до ґрунтів. Економічна доцільність на перспективу повинна бути пріоритетною при проведенні екологічних землеохоронних заходів. Широке впровадження сучасних досягнень науки і техніки служить підвищенню еколого-економічної ефективності землекористування.

Підвищення якісної характеристики земельного фонду прямопропорційно має зв'язок з впровадженням результативних, неповторних заходів, серед яких першочерговим повинен стати комплексний підхід до аграрного виробничого процесу за умов запровадження інновацій з втіленням вимог економіки та екології. Актуальність та необхідність впровадження ефективних земельних відносин та закріплення можливостей за їх контролем з ціллю ефективного та раціонального використання земель сільськогосподарського призначення залишається не вичерпною. Постійно залишається зв'язок з діями, що стосуються приватизації як сільськогосподарських земель так і засобів виробництва. І до цього часу потребують пошуку розв'язку [1].

Екологічний напрям відтворення земельних ресурсів передбачає досягнення екологічної рівноваги між вирощуванням сільськогосподарських культур на інтенсивній основі з однієї сторони та ступенем безпеки навколишнього середовища – з іншої. Необхідно надати пріоритет еколого-економічній оцінці ефективності господарських виробничих процесів перед суто економічною їх ефективністю. Зосередження уваги на економіко-екологічній безпеці в галузі землекористування, збереження її якісних характеристик в основному зумовлюються саме періодом договорів оренди землі. Безумовно, що при нетривалій оренді землі економічно та матеріально не вигідно вкладати додаткові грошові ресурси для підвищення ґрунтової родючості, захисту землі сільськогосподарського призначення від ерозії та проведення інших робіт. Хоча законодавчо встановлено, що витрати на поліпшення стану земельної ділянки підлягають відшкодуванню орендарю, але ж на практиці таких випадків не відомо.

Ефективне використання сільськогосподарських земель, з економічної точки зору, пов'язана зі складним системним пошуком розв'язання поставлених завдань. Дослідження та поглиблення змісту проблеми принципів і методів оцінки економічної ефективності використання землі присвячено достат-

ньо наукових робіт. У останніх вивчаються поставлені нами питання з урахуванням важливості та проблемності ефективного використання землі та взаємодію з навколишнім середовищем. В цілому, провідні вчені та практики дотримуються єдиного напрямку щодо трактування поняття «ефективність використання землі» за допомогою одного показника не можливо. За їх твердженнями важливо окремо розглядати екологічну, технологічну, економічну, нормативну та соціальну ефективність використання землі, а отже для цього необхідно задіяти сукупність показників або ж вивести загальний показник [1].

Тлумачення та роз'яснення поняття економічної ефективності використання сільськогосподарських земель виступає з аналітичної та розрахункової сторони і є аналізом ефективності складного процесу, який тісно взаємодіє з навколишнім середовищем та виробничою діяльністю підприємств. Тому, маючи перелік напрямків і шляхів поліпшення та тих, що впливають на ефективність, постає необхідність у розділенні факторів прямої та опосередкованої дії на землекористування сільськогосподарського призначення.

До факторів прямої дії відносяться: оточуюче навколишнє середовище, форма землевласності, рівень використання необхідних для виробничої діяльності ресурсів, напрямки та шляхи організації користування землі у виробничих цілях, рівень керованості на підприємстві та інші важливі і необхідні умови для здійснення такої діяльності. Названі фактори як рівень інновацій в державі в цілому та в сільському господарстві зокрема, соціально-економічні умови, розвиток аграрного ринку, рівень попиту й ставлення суспільства до продукту державного виробництва не мають особистого впливу на ефективність використання земель сільськогосподарського призначення і мають непряму дію. З іншого боку, фактори впливу прямого та опосередкованого значення на ефективне землекористування повинні втілюватися в сукупності заходів та мати підґрунтям розрахункові показники щодо оцінки землеволодіння та землекористування. Можна в довідковій літературі зустріти й інші точки зору, що паралельно необхідно враховувати ефективне використання земель у широкому значенні, пов'язане з національних загальним розвитком аграрного сектора в цілому, та у більш конкретному значенні, коли ефективність досягається за умови зростання якісних показників, процесу інтенсифікації та зростання природних кормових якостей землі, тобто за рахунок прямого підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель.

Висновки. Узагальнення інформації довідкових джерел, де розкривається зміст економічної та екологічної категорій ефективності використання сільськогосподарських угідь, дає підстави стверджувати, що першочерговим завдання є оцінка рівня інтенсивності землекористування, оскільки даний показник розкриває зміст та вказує на шляхи підвищення ефективності сільськогосподарських земель. Рівень інтенсивності використання сільськогосподарських угідь розкривається в змісті наступних факторів: ступінь господарського використання землі (відношення площі сільськогосподарських угідь до загальної площі господарства), ступінь розораності (відношення площі ріллі і багаторічних культурних насаджень до площі сільськогосподарських угідь),

ступінь меліорованості (відношення площі меліорованих земель до площі сільськогосподарських угідь), питома вага інтенсивних культур в площі посівів. Названі характеристики рівня інтенсивності завжди мають бути підтверджені розрахунками, та надаватися конкретні висновки, які вкажуть на можливість зниження економічної та екологічної ефективності землекористування.

Література:

1. Борисова В.А. Економіко-екологічні засади аграрного землекористування / В.А. Борисова // Економіка АПК. – 2001. – № 7. – С. 16-22.
2. Іванов Ю.Б. Екологічні аспекти розвитку ринкових відносин / Ю.Б. Іванов, І. А. Серова // Теоретичні та прикладні питання економіки. Збірник наукових праць. Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2010. – Вип. 19. – С.241-245.
3. Ярошенко П.П. Енергозбереження та екологічна безпека у процесі обробітку ґрунту / П.П. Ярошенко, М.М. Опара // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2008. – № 1. – С. 6-11.

Рецензент: д.е.н., професор Опря А.Т.

УДК: 631.1:005.34

СТВОРЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ВІТРИНИ В ОПЕРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ЗБУТОМ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Кочетков О.В., к.е.н., доцент, Гудімова Н.А., аспірант

Луганський національний аграрний університет,

*Марков Р.В., к.е.н., директор Луганського відділу Укрдержфонду
підтримки фермерських господарств*

Розглянуто питання створення інтернет-вітрини аграрного підприємства. Проведено дослідження вартості розміщення та утримання веб-сторінки, запропоновано шляхи підвищення ефективності оперативного управління продажами сільськогосподарських виробників.

Questions of development of the Internet showcases the agricultural enterprise. The research costs of placement and content of the web - page, suggested ways to improve the operational management of sales of agricultural producers.

Постановка проблеми. Швидке зростання електронної комерції змушує все більше і більше виробників замислюватися про створення свого бізнесу в Інтернеті. Переглядаючи сайти в пошуках товару або послуги можна помітити, що через Інтернет продається практично все. Навіть дорогі товари, всупереч поширеному переконанню, також користуються великим попитом. У зв'язку з швидким темпом зростання економіки і, відповідно, з поліпшенням рівня життя, спостерігається стрімкий розвиток роздрібної торгівлі. Продажі, що проходять через Інтернет, тим не менше, випереджають загальне зростання роздрібної торгівлі і складають приблизно 40-50% у порівнянні з попередніми роками. Крім того, відбулися незворотні зміни: громадяни стали все частіше користуватися інтернет-магазинами, що навіть кілька років тому вважалося екзотикою. У 2008 році кількість користувачів українського Інтернету подвоїлося, а більше 20 національних інтернет-магазинів мають середньодобову відвідуваність не менше 1 тис. покупців на добу. Електронні